

Mi moramo razviti čast dela v naši domovini, vzgajati zavest naših narodnih množic tako, da se bo vsak človek ocenjeval po uspehu svojega dela.

EDVARD KARDELJ

Nadaljevanje članka podpredsednika Centralne vlade in ministra za konstituantno tovariša EDVARD-a KARDELJ-a:

Moč ljudskih množic

O nekaterih konkretnih napakah in slabostih v našem delu

II.

Preidimo na velike konkretne napake in slabosti v našem delu.

V prvi vrsti je treba odkrito pogledati v oči zelo negativni dediščini iz preteklosti, ki nas ovira, da bi mogli čim hitreje kreniti po poti izgradnje, to pa je premajhen smisel za organizacijo in načrtno delo, za tempo v delu, za realistično razumevanje nalog v delu.

Uspeli smo v divnem poletu mobilizirati množice za boj proti okupatorju in njegovim pomagačem. Ko pa je šlo za praktične naloge izgradnje, niso naši kadri vedno odgovarjali zadovoljujoče, po večini v prvi vrsti zaradi tega, ker niso znali pravilno organizirati dela. Prihajajo »psihologi« in analizerji »ljudske duše«, ki trdijo, da smo Slovani že po naravi neozdravljivo slabi organizatorji, sposobni le za sanjarenje in pripovedko. V jedru so to klevete, ki jih vsak dan demantira praksa naše izgradnje. Ona govori o tem, da lahko uspešno rešimo tudi vse organizacijske naloge tam, kjer se na tem dovolj in uporno dela in kjer je kadrom jasna splošna perspektiva našega dela. Zato je treba vso našo agitacijo in propagando od splošnih političnih gesel prenesti na naloge vsakodnevnih izgradnje ali bolje rečeno, povezati splošna politična gesla s konkretnimi nalogami izgradnje. Od številnih splošno-političnih mitingov je treba preiti k stvarnim konferencam, posvetovanjem o proizvodnji, k razgovorom o konkretnih vprašanjih glede organizacije izgradnje, zaradi pomoči potrebnim, zaradi dviga produktivnosti itd.

Naši aktivisti morajo razumeti, da morajo oni sami postati dobri organizatorji in da istočasno v tem smislu vzgajajo tudi ljudske množice. Mi moramo — podobno tistemu, kar je rekel tov. Stalin sovjetskimi ljudem — svoj revolucionarni elan povezati z ameriškim smislom za realnost, za organizacijo, za sistematično delo. To je danes naša najvažnejša naloga, kar se tiče stila našega dela, in mi jo moremo rešiti, če jo pravilno razumejo naši aktivisti. Zato so potrebne predvsem dve stvari:

Prvič, da čim prej preidemo na vseh področjih in v vsakem organu naše ljudske oblasti na delo po načrtu. Načrt je treba delati od spodaj navzgor in od zgoraj navzdol. Mi smo šele na začetku izgradnje, v tej fazi pa je neobhodno potrebno, da se v vrhovih delajo v glavnem okvir in načrti, da pa se z vso silo dela na tem, da se nauče najnižji organi delati načrtno, s pogledom naprej, v povezavanju lokalnih interesov s splošno državnimi. Če bodo po načrtu delali naši vsaki Narodno-osvobodilni odbori, naši okrajni in okrožni Narodno-osvobodilni odbori, potem bo imela i federalna i centralna vlada pravi pregled nad stanjem, potem bo federalni in splošni zvezni načrti mogli postati konkretni. Težišče dela naših zveznih in pokrajinskih vodstev torej danes ni v tem, da delajo neke papirnate načrte, izveličene iz starih statistik, temveč, da nudijo živo pomoč nižjim organom v njihovem delu, da jih čim bolj čvrsto povezujejo s centrom, da jih usposabljaajo za samostojno načrtno delo in da se tako sporedno z doseženimi uspehi na terenu dopolnjujejo in konkretizirajo pokrajinski in zvezni načrti. Ni dvoma, da prihaja pri nas čisto od tega, da se ne skladajo abstraktne in stare statistike, izveličene iz načrtov naših centrov, s silami lokalnih faktorjev za njihovo realizacijo. To neskladanje lahko odstranimo samo z živo zvezo centra in terena, s sporedno izgradnjo lokalnih in centralnih načrtov.

Drugi pogoj je, da v vsem tem delu sodelujejo ljudske množice s svojo iniciativo in svojo kontrolo od spodaj. Oblike dela pa morajo biti takšne, da se tudi množice same uče načrtno in sistematično delati.

To, kar je v preteklosti dalo toliko moči in toliko zmag našim borbi, to je bilo v prvi vrsti prostovoljno široko udeleževanje ljudskih množic, njihova ustvarjalna iniciativa od spodaj. Kadri so rasli od spodaj in metode v delu so bile neposredno ljudske. Odločbe so prihajale takorekoč neposredno iz ljudstva. Zato so natele na najbolj aktivno vsakodnevno podporo množic. V tem pa je tudi jedro prave demokracije, ki mora omogočiti, da more vsak posamezni državljan preko raznih oblik sodelovati v upravljanju države. Razume se, sedaj so te oblike skladnejše v vrhovih, kakor so bile prej. Naloge so večje, številnejše, one se ne morejo vedno obvladati z istimi enostavnimi sredstvi in metodami, toda kljub temu imajo danes organi naše oblasti, posebno še krajevni, brez števila možnosti za aktiviziranje množic v državni izgradnji. Medtem pa danes že nekateri naši kadrovi pozabljajo na ta dejstva. Oni mislijo, da lahko tudi brez tega opravijo posel. Ti ljudje tedaj največkrat rešujejo tekoča vprašanja tako, da izdajajo papirnate naredbe ali prepuščajo delo svojim stariim uradnikom. Toda s stariimi uradniki, ki niso pod nadzorstvom in dobrim vodstvom, prihajajo tudi stare razvade in stare navade. Treba je ugotoviti, da se je začel vleči v naš državni aparat birokratizem. Birokrati mislijo, da sedaj, ko je vojna končana, niso več potrebni požrtvovalni borci, ljudje, ki pozabljajo na svoje osebne koristi, služec skupnim koristim, z eno besedo taki ljudje, ki so stali v prvih vrstah narodno-osvobodilne borbe. Zlo birokratizma je ponekod že začelo prekrivati lik narodnega borca za lepšo bodočnost svojega naroda.

Tem birokratom se pridružujejo ljudje, ki sanjajo o starem, preteklem, ki hrepenje po onem »miru«, ko se ljudske množice niso »vtikale« v državne posle, ko ni bilo kontrole »ulice« in tako dalje. Oni si želijo »normalnih razmer«, želijo si »reda«, reda, pod katerim razumejo povrnitev v staro.

Ljudske množice vidijo te napake, toda so mnenja, da so to prehodni pojavi, izzvani po posameznikih. Ta visoka zavest ljudskih množic je tudi največkrat kos birokratskim razvadam. Volja ljudskih množic premaguje tudi birokratsko navlako, kjer se pojavlja, pa tudi filistrski strah. V tem je največja sila nove Jugoslavije in jamstvo proti vsem težavam. Toda to ni dovolj. Bili bi samo zadovoljni čevkači, če bi mislili, da bodo stvari tekle same po sebi. Škodljivi pojavi ovirajo hitro izgradnjo in vnašajo desorientacijo v množice, nejasnost v njihovo pojmovanje, zato se je treba proti tem napakam in pomanjkljivostim neprestano in odločno boriti.

Ali morda oni ljudje, ki so podlegli birokratizmu, mislijo, da sedaj ni več potrebna iniciativa množic, njihovo sodelovanje pri izgradnji? V resnici je prav danes potrebna bolj kakor kdajkoli prej. To, kar se danes dogaja v naši domovini, je pravzaprav vojna, toda vojna na novem temelu in v nekem posebnem smislu. Nadaljuje se vojna proti posledicam okupacije, proti ogromnim težavam pri obnovi in izgradnji, proti ostankom naših notranjih sovražnikov, ki poskušajo nastopati v novih oblikah. Teža sovražnika pa bomo lahko tolkli samo z vztrajnim delom in živo čuječnostjo pri vsakem koraku. Za boje pa je potrebno razviti pred-

vsem čuječnost in iniciativo množic. Razumljivo je, da bodo sovražniki in filistri še naprej iskali »miru«, »zraka« in »dobrih starih časov«. Oni se bojijo ljudskih množic in njihove dejavnosti. Žali jih njihova aktivnost. Oni bodo pri tem iskali opore pri birokratih in prav zato je borba proti birokratizmu danes sestavni del borbe za očuvanje pridobitev narodno-osvobodilne borbe. Razumljivo je, da se tam, kjer se prebujajo za življenjske in sodelovanje v državni izgradnji toliko novih ljudi, zraslih iz ljudskih globin, delajo napake in nastajajo neprijetnosti za one, ki ne ljubijo hitrega tempa. Toda nihče ne more kadrom, izraslim iz ljudstva, ki se danes borijo za pravičen cilj, zameriti, če pri svojem delu večkrat mnogo ne izbirajo sredstev. Često je lahko to tudi neprijetno in škodljivo, toda nihče jih ni v preteklosti drugače učil. Zato naj ljudje, ki se jokajo za stariim, ne bodo užaljeni, če se jim končno plačuje z njihovim lastnim denarjem. Naloga naših aktivistov je, da povedejo ljudske množice v borbo proti vsem notranjim težavam z istim zaletom, s katerim so naše množice v preteklosti šle v borbo proti okupatorjem. Borbeni duh in vztrajna volja morata prevladati aktivnost naših ljudskih množic. Treba je ustvariti novo fronto, fronto v naših tovarnah, na poljih, v delavnicah, povsod, kjer delavne roke ljudskih množic postavljajo temelje sreči bodočih rodov. V množicah je treba buditi zavest, da danes delamo za sebe, za bodočnost, za vse tisto, za kar so se tako hrabro borili v preteklosti, za kar so umirali naši najboljši sinovi v veliki veri, da mora nekega dne priti čas, ko bo njihovo hrepenenje po sreči, za človeka vrednim življenjem postalo kri in meso. Od sedaj naprej je odvisno samo od nas, od aktivnega dela vsega ljudstva, kdaj se bo ta davna želja uresničila. Mi smo tako srečni, da ta želja pred našimi očmi postaja kri in meso. Zato smo tudi mi odgovorni. Ali naj dopustimo, da birokratizem in drugi podobni pojavi slabijo, omalovažujejo in skrunijo veličino dela, katero danes gradi naše ljudstvo, naše ljudstvo, naše ljudske množice na čelu s svojimi najboljšimi sinovi.

Če je tako, potem je treba napovedati neusmiljeno borbo vsem tem slabostim. Ponovno je treba naglašati: Samokritika je naša najmočnejše orožje. Mi moramo biti sami sebi najstrožji sodniki in, kadar je to potrebno, celo brezobzirni sodniki. Naša lastna vestnost in trdno prislusko vanje utripu ljudskih množic morata biti pravi regulator dejavnosti naših aktivistov. Voditi resnično ljudsko politiko ne pomeni samo demagoško ponavljati ono, kar se pojavlja v ljudskih množicah. Izražajoč splošne ljudske interese, mora resnično demokratsko vodstvo, ki se opira na napredno teorijo, ljudskim množicam istočasno stalno kazati pot naprej.

Naša politika mora biti načelna na vseh področjih, a to pomeni, da nikdar ne sme izgubljati izpred oči perspektiv. Toda pri ustvarjanju te linije je treba hoditi vstric z razvojem zavesti širokih ljudskih množic, kakor pravi Lenin, ne prehitovati, niti zaostajati. Prva in druga napaka bi nas dovedla do izolacije od ljudskih množic, a to pomeni, do gotovega poraza. Naši aktivisti morajo v tem oziru imeti stalno pred očmi Stalinov rek: »Kot pravilo lahko potrdimo, da bodo boljševiski ostali nepremagljivi, dokler bodo ohranili svojo zvezo s širokimi ljudskimi množicami in obratno: dovolj je, da se boljševiski odtrgajo od množic in da izgube zvezo z njimi, dovolj je, da se pokrijejo z birokratsko navlako,

pa bodo izgubili vsako moč in se spremenili v nič.«

Pri starih Grkih je obstojal v njihovi mitologiji znameniti junak Antej, ki je bil, kakor pripoveduje mitologija, sin Pozejzona, boga morja, in Gene, boginje zemlje. Ta je čutil posebno navezanost na svojo mater, ki ga je rodila, vzredila in odgojila. Ni bilo takih junakov, katerim Antej ne bi bil kos. Slovel je kot nepremagljiv junak. V čem je obstojala njegova moč? Obstojala je v tem, da se je vedno, kadar je v borbi s sovražnikom prišel v nevarnost, dotaknil zemlje, svoje matere, ki ga je rodila in vzredila, in dobil je od nje novih moči. Ali vendar je pri njem obstojala slaba stran, namreč nevarnost, da bo na kakršen koli način odtrgan od zemlje. Sovražniki so računali s to njegovo slabostjo in so pazili na njega. In našel se je sovražnik, ki je izkoristil to njegovo slabost in ga premagal. Odtrgal ga je od zemlje, ga vzdignil v zrak, vzel mu je možnost, da se je dotaknil zemlje, in ga tako zadel v zrak.

Mislím, da boljševiski sličijo junaku iz grške mitologije Anteju. Prav tako kakor Antej so tudi oni močni po tem, ker so povezani s svojo materjo, z množicami, ki so jih rodile, vzredile, odgojile, in dokler bodo povezani s svojo materjo, z ljudstvom, imajo vse možnosti, da bodo ostali nepremagljivi.

V tem je ključ nepremagljivosti boljševiskega vodstva. (Stalin: »O pomanjkljivosti partijskega dela.«)

Biti povezan z množicami pa pomeni prehitovati, niti zaostajati. Vplivati je treba na njihovo zavest tako, da se one na svojem lastnem izkustvu vedno ponovno prepričujejo o pravilnosti naših gesel in nalog. V tem tudi obstoji enotnost zavestne akcije avantgarde in spontanosti težen osnovnih ljudskih množic. Ako bi avantgarda zanemarila nalogo prepričevanja ljudskih množic v pravilnosti svoje politike, to je, ako bi politika avantgarde prehitela ali zaostala v takšni meri, da je množice ne bi mogle več pojmiti, tedaj bi nastopila izolacija avantgarde od množic, katero bi izkoristili sovražniki za ponovno utrjevanje svojih pozicij. Če tako gledamo na stvari, potem je jasno, da razne napake, katere delajo naši aktivisti, nimajo več samo lokalnega pomena, ampak bi mogle postati resnična nevarnost za utrjevanje pridobitev narodno-osvobodilne borbe.

Na eni strani prinaša stari državni aparat, ki smo ga podedovali in katerega smo, kar se tiče ljudi, vključili v zgradnjo našega novega aparata, s seboj birokratizem. Razumljivo je, da stari uradniki delajo po starih navadah, po inerciji tudi takrat, kadar so najpozitivnejše razpoloženji napram novi Jugoslaviji in tudi takrat, kadar se iskreno in z vsemi svojimi silami trudijo za novo stanje.

Na drugi strani obstoja tudi tendenca nekaterih kadrov, da se omejujejo na vodstvo iz pisarn. Nje tako prevzemajo številna vsakodnevna vprašanja, da izgube vsak kontakt s terenom. V resnici pa brez živega kontakta naših funkcionarjev s terenom ne more biti večjih uspehov. S samimi papirnimi odluki in naredbami se ne more nič napraviti.

Neprijetna je seveda druga skrajnost, ki se ponekod pojavlja pri naših voditeljih v tem, da stalno potujejo iz kraja v kraj in mnogo govore, a pri tem pozabljajo na potrebo organizacije trdnega vodstvenega centra. Posebno je ustvariti tak trdno organiziran vodstveni center iz vsakega našega okrajnega in okrožnega Narodno osvobodilnega odbora, ki

bo v stanju dnevno nuditi vso pomoč terenu, a da istočasno naši aktivisti ne postanejo samo uradniki, ampak ostanejo tudi naprej narodni voditelji, tribuni ljudskih mas, njihovi pravi predstavniki, ki imajo čut in srce za njihove potrebe ter želje, obenem pa imajo stalno pred očmi tudi splošne državne potrebe.

Papirnatu komandiranju, dušenju zdrave kritike in iniciative od spodaj, suho splošno agitatorstvo, nepravičen, dostikrat brezdušen odnos do ljudi, vse to so pojavi, ki se pojavljajo pri nekaterih naših aktivistih in po katerih moramo že v samem začetku ostro udariti, da ne bi prerasli v resnično nevarnost. Tako stopanje ne prinaša samo politično škodo demokratskim silam nove Jugoslavije, ampak tudi osebno kvari kadre. Takšne aktiviste zaslepljajo slabi uradniki. Oni niso sposobni, da bi naši okoli sebe zares dobre kadre, ki bi bili sposobni, da uresničijo postavljene naloge. Včasih se temu pridružuje popolnoma nepotrebno in narodnega borca nedostojno hvalisanje zaslug iz preteklosti. Pojavlja se tako zvano »solunstvo«. Povsem prav je, da borci, ki so na svoji lastni koži občutili vse težave in napore narodno osvobodilne borbe, najzavednejši ljudje v naši domovini, da ti naši borci zavzamejo dostojno mesto v novi Jugoslaviji. Njim v prvi vrsti pripada pravica in dolžnost, da izgrajujejo novo Jugoslavijo. Njim pripada voditeljska vloga. Toda bilo bi napačno, če bi ti naši aktivisti utemeljevali svoj dosedanj položaj samo na preteklih zaslugah. Njihova dolžnost je sedaj, da s svojim predanim delom, s tem, da tudi sedaj prenašajo največje težave, največje napore pri izgradnji domovine, s tem, da so tudi sedaj prvoboritelji za zgraditev lepše bodočnosti ljudstva, da si s tem tudi sedaj ponovno zaslužijo zaupanje ljudskih množic, da s tem ponovno dokažejo, da so najspodobnejši branilci ljudskih interesov, interesov naših delovnih množic.

Vse te napake in slabosti se pojavljajo v večji ali manjši meri v naši praksi. Treba jih je neprestano popravljanje, proti njim se je treba vedno boriti, tudi takrat, kadar se ne pojavljajo neposredno.

Pred vsem in nad vsem je treba na vsakem koraku varovati lik narodnega borca; skromnega, požrtvovalnega borca, ki prezira napore, neizmerno predanega svojemu ljudstvu, to je svojim delovnim množicam. Tak narodni borec je zmagal v preteklosti, ker je bil vedno za zgled ljudskim množicam s svojim delom in s svojo požrtvovalnostjo. In zato moramo biti brezobzirno odločni povsod tam, kjer gre za to, da se odstranijo osebne slabosti in napake aktivista. In take slabosti in napake so se pojavile v precej veliki meri. Z odločno kritiko in samokritiko je treba zdraviti vse take pojave, a tam, kjer so postale že preveč resne, je treba pristopiti k ostrejšim meram. Brez te neprestane borbe za čistost naših kadrov, ki stoji v prvih vrstah pri izgradnji naše domovine, ni niti uspehov, niti ni mogoče mobilizacija širokih narodnih množic. Načelo prepričevanja mora biti osnova naše borbe za mobilizacijo množic. Prepričevanja pa ni tam, kjer vodeči kadri sami niso živi primeri predvojnega dela za interese ljudskih množic.

Toda tudi to je premalo. Ni dovolj nasloniti se samo na zavest teh kadrov. Potrebno je obenem zagotoviti neprestano kontrolo od spodaj in od zgoraj. Najvažnejši elementi

(Nadaljevanje na 2. strani)

Moč ljudskih množic

(Nadaljevanje s 1. strani.)

kontrola pa so stalna pomoč pri vsakodnevnem delu, stalna kritika napravljenih napak in stalno utrjevanje napredka in uspeha. Pri nas vlada še v veliki meri tako stanje, da se niti dovolj ostro ne kritizirajo napake, niti se v zadostni meri ne nagrajujejo uspehi pri delu. Medtem pa je treba našo izgradnjo in vse naše delo postaviti prav na te temelje: brezobzirno kritizirati napake in slabosti, obenem pa po zaslugah nagraditi uspehe pri delih. Prekiniti moramo s starim uradnim pojmovanjem, po katerem sta se družbeni položaj in plača dosegala s časom sedenja v pisarnah. Končni efekt dela mora biti merilo za ocenjevanje ljudi. To velja prav tako za naše aktiviste, kakor za celokupno organizacijo dela v naši domovini. Mi moramo razviti čast dela v naši domovini, vzgajati zavest naših narodnih množic tako, da se bo vsak človek ocenjeval po uspehu svojega dela. Prav zato je treba tudi rabiti take metode pri mobilizaciji množic, kakor je tekmovanje, posvetovanje o proizvodnji itd. Pri tem delu je treba dvigati one moči, ki so se pokazale najbolje. Z nobenimi drugimi zaslugami si ne morejo ustvariti položajev.

Vztrajno je treba težiti, da se v samem delu razvije iniciativa. V pogledu dviganja produktivnega dela, racionalizacije itd. je treba vzpostaviti najtesnejšo povezanost med tehničnimi vodečimi organi v naši proizvodnji, v naših tvornicah in v podjetstvu ter sindikalnimi organizacijami, organizacijami Narodno osvobodilne fronte, zadrugami, krajevnimi oblastmi itd. Četudi je neko podjetje ali kaka druga institucija neposredno pod vodstvom centralnih oblasti, to nikakor ne pomeni, da se lokalnim organom zato ni treba brigati, da bi vzdignili delo na čim višjo stopnjo. Dela se za skupno stvar in vsa področja naše izgradnje morajo biti enako pri srcu vsem, ki žele dobro naši deželi.

Toda, če hočemo vse to doseči, potem moramo najti take metode, tako organizacijo dela, ki bo gnotni interes poedinca povezal z interesom vse domovine. Treba se je boriti proti tem tendencam izenačevanja, tako zvane »uravnalovke«, kakor je Stalin imenoval tendenco, da se več ali manj izenačujejo vsi ljudje ne glede na rezultate njihovega dela. Stvar je treba postaviti tako, da ljudje, ki predano delajo in dosegajo večje uspehe, dobijo tudi večjo nagrado.

Sporedno s tem je treba napraviti vse za stalno strokovno dviganje kadrov. Treba je začeti organizacijo tečajev in šol v vseh panogah našega državnega življenja. Vanje je treba sprejemati ljudi, ki so se pokazali v svojem delu in na ta način dokazali svojo sposobnost za nadaljnji razvoj.

To je samo nekoliko nalog v pogledu metod našega dela. Ponavljam še enkrat, da mora biti ena najvažnejših značilnosti teh metod v tem, da stalno odkrivajo pred narodnimi množicami perspektivo njihove borbe in njihovega dela. Danes je to bolj važno kakor kdaj koli prej. Našega delavca danes še pritiska pomanjkanje, glad, našega kmeta rekvizicija, nenavadno naporno delo itd., imamo pa mi razlog, da povemo narodnim množicam, da bo vsak dan bolje, vendar pa je treba premagati zelo veliko težav. Medtem je prav za prav najvažnejše, da naše osnovne narodne množice razumejo, da se ne splača prodati za skledo leče svoje bodočnosti. To bodočnost pa — če hočemo, da bo zares naša in zares srečna, — moramo ustvariti samo s svojimi lastnimi rokami, s svojimi napori in žrtvami. Ako bo to jasno narodnim množicam, potem bomo vse težave mnogo lažje premagali. In prav zato je tem bolj važno, da čim odločneje udarimo po napakah in slabostih, ki se kažejo v našem delu.

(Konec.)

Američani si žele prijateljstva s Sovjetsko zvezo

Moskva, 4. junija. TASS. New York. Množično zborovanje v New Yorku pod pokroviteljstvom Narodnega sveta za ameriško-sovjetsko prijateljstvo je naslovljeno na predsednika Trumana sledečo poslanico: »25.000 zborovalcev v Madison Square Gardenu izraža svojo hvaležnost za pismo, ki ste jim ga poslali. Verujemo, da bodo pod Vašim vodstvom napori za mir, osnovan na visokih načelih, ki jih podčrtava Vaša poslanica, uspeli. Vsi, ki smo se nočoj tu zbrali, obljublamo našo podporo pri skupnem delu z vsemi ostalimi do-

moljubnimi Američani. Ne bomo dovolili, da bi zlobne razdiralne sile, ki bi rade zasejale razdor, ogrozile enotnost združenih narodov. Predvsem vam obljublamo svojo podporo pri vseh naporih za ojačanje prijateljstva med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo, čigar simbol je zgodovinsko srečanje na mostu pri Torgau, ki ga nočoj proslavljamo. Iz enotnosti, ki jo je skovala vojna, mora priti trajno prijateljstvo vseh demokratičnih ljudstev na svobodnem, varnem svetu. Temu velikemu cilju se posvečamo.«

Gospod Grew pojasnjuje odnose med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo

Moskva, 4. junija. TASS. Washington. V Washingtonu so se zbrali na pobudo skupine članov ameriškega kongresa, ki je vodita napredna demokrata Coffee in Delacy, predstavniki tiska, da se jim objasni pismo, ki ga je ta skupina poslala g. Grewu, vršilec dolžnosti državnega tajnika za zunanje zadeve. Pismo je vsebovalo vprašanje, ali se Združene države niso oddaljile od Rooseveltove politike v vprašanju poravnavanja razlik, ki morejo nastati med ostalima dvema zaveznicama. Drugo vprašanje je bilo, ali se niso oddaljile od Rooseveltove politike v Evropi in ali ne postajajo Združene države preenostranski glasnik angleške politike in ali ne nastopajo v bloku proti Sovjetski zvezi. Delacy je izjavil, da je dal Grew na ta vprašanja negativen odgovor ter posebno poudaril, da ni med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo nobenega spornega vprašanja. Ko so vprašali časniki Coffeeja, ali ga negativni odgovori Grewa zadovoljujejo, je ta izjavil, da ga nikakor ne in dostavil, da bi v slučaju neuspeha konferenca v San Franciscu lahko rekli, da je bila vsa vojna zaman. Nadalje je Coffee izjavil, da nikakor ni mogoče mirno gledati hladnih odnosov med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo. Za njo mase je izrazil Delacy, da so Grewovi odgovori sicer zelo lepi, da pa mora biti stališče, ki ga zavzema

država v besedi, potrjeno v dejanjih. Demokrat Bailly (član kongresa iz Virginije) je izjavil, da so po njegovem mnenju nameni države dobri, da bi pa rad videl te namene izvršene v dejanjih. Demokrat Patterson (član kongresa iz Kalifornije) je pripomnil, da soglasno priznava, da so Grewovi odgovori sijajni, vendar bo v slučaju, če bi Združene države še nadalje brez vzroka žalele Sovjetsko zvezo, težko spraviti odgovore v sklad z dejstvi. Na vprašanje časnika, ali Združene države poslušno sledijo angleški politiki, je Coffee odgovoril pritrdilno.

Po Coffeejevi razlagi je Grew izjavil, da se kaže Sovjetska zveza preveč nezaupljivo in Patterson je vprašal, ali ni ta njena nezaupljivost z ozirom na njene izkušnje v preteklosti morda utemeljena. Coffee je potrdil, da je tudi Grew izrazil svoje popolno razumevanje nezaupljivosti Sovjetske zveze. Po Coffeejevi izjavi je Grew mnenja, da v državi zbornici ni protisovjetskih elementov, pač pa se nahajajo drugod osebe, ki žele vojno proti Sovjetski zvezi: to bi bili nekateri predstavniki kartelov in pomembni emigrantski predstavniki poljske zemljiške posesti.

Coffee je zaključil sestanek s priznanjem, da je predvojna protisovjetska ameriška politika bila črna točka v zgodovini Amerike in Delacy je na ponovna vprašanja časnikaških do-

Volilna kampanja v Angliji

Moskva, 2. junija. (TASS) V zvezi s bližnjimi parlamentarnimi volitvami v Angliji je »Pravda« objavila članek Lema in »Krasnaja zvezda« članek prof. Zvaviča, ki razpravljata o stališčih raznih strank v sedanjih volilni kampanji. Problemi zunanje politike, piše Lem, so vedno igrali znatno vlogo v britanski volilni kampanji. Tudi sedaj se je volilna borba osredotočila okoli temeljnih problemov povojne politike. Poskus nekaterih krogov, da bi se zunanje-politični problemi izključili iz volilne borbe, češ da ne obstojajo razlike v teh problemih, se je ponesrečil. Kajti ravno ti problemi stopajo v ospredje. Na konferenci laburistične stranke je mnogo delegatov svarilo pred protisovjetsko propagando in ostro kritiziralo kriminalne in nezakonite delovanje poljskih reakcionarnih emigrantov v Londonu, ki odkrito pripravljajo teren za novo vojno. Te izjave stopnjujejo razburjenje ljudskega mnenja, prav tako tudi propagando, katero vodijo določeni reakcionarni krogi v Angliji in ki nasprotuje duhu krmiskih določb ter je docela sovražna Sovjetski zvezi. Važno mesto v volilni kampanji zavzemajo tudi problemi domače politike, nadaljuje Lem. Glavni problem, ki vznemirja vsakega Britanca, je problem zaposlitve po vojni. Velik del, 10 milijonov ljudi, ki so bili do sedaj zaposleni v vojni proizvodnji in oboroženi sili, mora sedaj ostati brez zaposlitve. Ta problem je posredno povezan s problemom zunanjih tržišč. Britanija je zavzemala prvo mesto v svetovni trgovini in sedanje uradno poročilo podčrtava, da mora Britanija za ohranitev predvojnega življenjskega položaja prebivalstva povečati svoj izvoz za najmanj 50 odstotkov

v primeri s predvojnimi stanjem. V tej vojni pa je Britanija izgubila številna tržišča in bo težko popravila svoj položaj, ker možnost izvoza, posebno pa dohodki iz zunanjih naložb pojemajo. Lem omenja nato konference glavnih britanskih strank in poudarja, da je konferenca konzervativne stranke izrazila težnjo, da se zbere okrog voditelja stranke Churchilla. Volilni program delavske stranke na konferenci v Blackpalu vsebuje radikalizacijo ljudskega mnenja v deželi in povečanje aktivnosti delavskih sil. Načrt zahteva podzavljanje številnih britanskih industrij in bank in predlaga številne socialne reforme. Delavski voditelji so prepričani, da je možnost uspeha velika.

Sestanek načelnikov Zavezniške komisije za Nemčijo

Paris, 5. junija. A. F. I. London: V torek ali sredo se bodo sestali Eisenhower, Montgomery, Zukov in general König, da bodo odločili: 1. o sedežu medzavezniške komisije, 2. o datumu pričetka njenega dela, kjer bodo sodelovali številni strokovnjaki. Vendar nova organizacija ne bo upravljala Nemčije, temveč bo le nadzorovala nemške krajevne administratore, ki bodo izvrševali njene odloke. Glavno vprašanje je določba načel splošne politike vseh zaveznikov nasproti nemškemu ljudstvu v različnih pokrajinah.

London, 4. junija. Reuter. Reuterjev vojaški dopisnik poroča iz Londona: Pričakuje se, da se bodo jutri sestali general

Eisenhower, maršal Zukov, feldmaršal Montgomery in general Latre de Tassigny. Poudarja se, da je to šele pripravljani sestanek brez določenega načrta odrejen v prvi vrsti, da se soglasno izbere sedež Osrednje nadzorne komisije za Nemčijo. Ta sestanek zavezniških voditeljev Osrednje nadzorne komisije pa bi kljub temu utegnil postati važnejši kakor kažejo nameni sedanjega še nedoločenega načrta. Misli se, da bodo sovjetski predstavniki najbrže zahtevali pojasnilo o številnih točkah, ki bi lahko imele važen vpliv na dosedanje nepopolnopravno rusko stališče v San Franciscu.

Smatra se, da bodo Rusi zahtevali skorajšnjo ureditev preje priznanih razmejnih območij v Nemčiji. Zaradi tega se bodo Američanci morali umakniti na okrog 80 do 120 milj široki fronti v srednji Nemčiji, vstevši Leipzig, Chemnitz, Halle, Weimar in Magdeburg.

To vprašanje postaja nujno če se primerja izredno nesorazmerje Nemcev, ki so v britanskem in ameriškem območju z onimi, ki so v ruskih območjih. Zanejaljivo se računa, da je 55.000.000 Nemcev pod britansko-ameriško-francoskim nadzorom proti okrog 15.000.000 Nemcev, ki se nahajajo v ruskem območju. Nesorazmerje je še bolj kritično, ker so prav za prav vsa območja, ki so sedaj preskrbovala Nemčijo s hrano pod ruskim in ne pod anglo-ameriškim nadzorom. To ne velja samo za Pomorjansko in vzhodno Prusijo, ampak tudi za bogata pšenična polja Madžarske, zapadne Poljske in Romunije. Z ozirom na to, da bo žetev verjetno za tretjino manjša kot običajno mislijo, da bi bilo nujno na praviti osrednji načrt za vso Srednjo Evropo, da bi se izognili hudemu pomanjkanju v bodoči zimi.

Če ne bodo vojaški voditelji nadzorne sveta dosegli hitre poravnave, bo to eno izmed prvih vprašanj, ki bodo na dnevnem redu pri bodočem sestanku velikih treh.

★

Zahvala budimpeštanskega nadškofa Sovjetom

Moskva, 8. junija. (TASS) Budimpešta: Budimpeštanski časopis priobčujoče vešč, da je te dni nadškof iz Budimpešte Josip Gross v spremstvu visokih duhovnikov Brandta in Todta obiskal Puškina, političnega svetnika zavezniške nadzorstvene komisije na Madžarskem, ter mu izjavil, da narodna madžarska kongregacija (konferenca nadškofov in škofov rimskokatoliške cerkve na Ogrskem, ki se je vršila v Budimpešti) izraža svojo iskreno hvaležnost sovjetski vladi, vrhovnemu poveljniku Rdeče armade in sovjetskim vojaškim oblastem na madžarski zemlji. Nadškof Gross je izjavil, da so z madžarsko katoliško cerkvijo in njenimi predstojniki čustveni in vojaški Rdeče armade ravnali ves čas svojega bivanja na Madžarskem kar najlepše.

Diktatura v Argentini

Moskva, 4. jun. (TASS) San Francisco: Kot javlja radio San Francisco je Newyorkski »Times« priobčil članek svojega dopisnika iz Buenos Airesa v katerem pravi, da je Argentina napovedala vojno Nemčiji in Japonski samo zavoljo videza. Izkoristila je to vojno napoved, da je odpravila še one ostanke svobode in pravic, ki jih je uživalo argentinsko ljudstvo. »Kar sem videl v Buenos Airesu« piše dopisnik, »presega vse kar sem videl v času mojega 17 letnega bivanja v fašistični Italiji. Po argentinski vojni napovedi Japonski in Nemčiji, se je cenzura tako poostrila, da se niti ne dovoli odposiljanje vesti, ki so brez zveze z vojno. Vsak dan so na vrsti aretacije in zapori so prenapolnjeni. Mnogo ljudi je bilo odvedenih v oddaljene kraje dežele. V enem samem mesecu je bilo uklenjenih 8 časopisov in 7 urednikov in drugih vidnih časnika karštev obveznosti na katere je Argentina pristala na medameriški konferenci v Chapultepecu.

Odlikovanje

ukrajinskih umetnikov

Predsedstvo AVNOJ-a je odlikovalo z redom »Bratstva in edinosti« ukrajinske umetnike Litvinjenka, Patoržinskega, Voljemetovto in druge za njihovo kulturno delovanje in jačanje bratskih kulturnih vezi med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo. Odlikovani ukrajinski umetniki so pred kratkim bili tudi naši gostje v Ljubljani.

Londonško časopisje o De Gaulleovih predlogih

Newyork, 4. junija. Današnja uyodnaka »Times« in »Telegraph« odobravata de Gaulleov predlog, da naj bo situacija v Siriji predmet razgovorov med štirimi veleposlaniki in da naj bi francoski, britanski, ameriški in ruski zastopniki razpravljali ne samo o Siriji in Libanonu, ampak o vsem arabskem vprašanju sploh. De Gaulle je namreč odbil prvoten bri-

tanski predlog, da naj bi se o levantskem vprašanju razpravljalo le s posredovanjem Anglije in brez zveze z ostalimi položajem na Srednjem vzhodu. Angleški časopisi pa še vedno ostro napadajo de Gaulleovo izjavo časnika, v kateri je namignil, da je francoske težave v Siriji povzročila Britanija.

Churchillov volilni govor

London, 4. junija. V svojem včerajšnjem radijskem govoru, ki pomeni začetek britanske volilne borbe, je ministriški predsednik Churchill ostro napadel socialistično stranko, češ da bi socialisti morali ustvariti na Angleškem neko vrsto Gestapa, če bi hoteli uresničiti svoje načrte. Delavski list »Daily Herald« v svojem odgovoru uporablja zelo oster izraz, označujoč Churchillov govor kot »divjanje po radiju«.

Ugled Albanije raste

Beograd, 4. junija. Dopisnik Tanjuga iz Tirane poroča: List »Baškimic« piše v današnji številki, da se sedaj, ko se v albanski prestolnici nahaja inozemska mislija velikih zaveznikov in opolnomočeni minister demokratične federativne Jugoslavije, more s polno pravico reči, da zavezniki pripisujejo potrebno važnost albanskemu vprašanju. Dalje se v članku mislija veliki inozemski misli na licu mesta ugotovili današnji položaj v Albaniji in da bodo o tem obvestili svoje vlade v Moskvi, Londonu in Washingtonu. Nato izraža prepričanje, da se bo položaj nove Albanije v bodoče še bolj utrdil. Članek se končuje z besedami: Mi verujemo, da bo ta utrditev položaja brez dvoma imela za posledico priznanje naše demokratične vlade od strani naših demokratičnih zaveznikov, tako kot je bil to slučaj s sosedno Jugoslavijo maršala Tita.

Nennijev govor v Napoliju

London, 4. junija. (Reuter.) Socialistični voditelj Pietro Nenni, kandidat za italijansko ministristvo, je včeraj zahteval v svojem govoru v Napoliju konec zavezniške vojske vlade v Italiji in dejal, da ni nadaljnjih političnih niti vojaških razlogov za njeno podaljšanje. Nenni je dejal, da bo nova vlada med drugimi nalogami, ki jih ima, sklicala ustavodajno skupščino in omogočila občinske volitve ter naredila načrt za narodno obnovo s pomočjo novih političnih, socialnih in gospodarskih ustanov.

Italijanski veleposlanik v Parizu odpotoval

London, 4. junija. (Reuter.) Rim: Giuseppe Saragat, italijanski veleposlanik v Franciji in eden izmed socialističnih pravskov, o katerem so omenjali, da bi prišel v poštev za Italijanskega ministrskega predsednika, je zapustil danes Pariz na pot za Rim.

pisnikov kritiziral odposlanca Ameriških Združenih držav v San Franciscu, ki so zavzeli neprimerno stališče nasproti sindikalnim odposlanecem na konferenci. Daily je ob zaključku izjavil, da bi bilo napačno imenovati skupino, ki se je setala na konferenci predstavnikov tiska, za prosovjetsko. Ta skupina je le proamerikanska, ker najiskreneje želi mir in prijateljsko sodelovanje s Sovjetsko zvezo ter prenehanje protisovjetske politike. Skupina, ki se je včeraj sestala z Grewom, je štela med seboj vse podpisnike vprašalnega pisma, ki mu je bilo naslovljeno.

Zasedanja posvetovalnega sveta v Rimu

Moskva, 4. junija. (TASS) Rim: 1. junija se je vršilo tu 37. zasedanje posvetovalnega sveta za zadeve, tičočee se Italije. Predsedoval je francoski zastopnik Courvé de Merville. Sestanek so se udeležili Kerik za Združene države, Noel Charles za Veliko Britanijo, Akopov za Sovjetsko zvezo, Smoldak za Jugoslavijo in Esikindaris za Grčijo. Visoki komisar zavezniške komisije Stone je podal poročilo o nedavnih političnih dogodkih v Italiji.

Londonška »poljska vlada« zadržuje Poljake v Dachau-u

Paris, 5. junija. (AFI) Moskva: Varšavski dnevnik »Głos ludci« poroča: Agencija londonske »poljske vlade« branijo poljskim ujetnikom v Dachau, da bi se vrnili na Poljsko. Američani so našli v Dachau okrog 10.000 Poljakov in ameriški polkovnik jim je takoj ob prihodu napravil anketo za vprašanje, kam se žele vrniti. Domala vsi odgovori so se glasili: na Poljsko. Londonski agente pa so anketo umišli in Poljaki so dobili nalogo, da morajo ostati v taborišču do »razčiščenja« raznih vprašanj. Mnogi so ušli ter prišli v Pizen, Prago in na Poljsko.

Poljaki v Franciji prekinjajo stike z londonsko »poljsko vlado«

Moskva, 3. junija. (TASS) Paris: Pred nekaj dnevi je znatno število poljskih organizacij v Franciji, ki so do sedaj podpirale poljske begunske vlade v Londonu, prekinilo stike s to »vlado« in obsodilo njeno profašistično zadržanje.

Nedavno je »Poljsko društvo za pomoč Franciji« s svojim voditeljem Kasperzakom prekinilo stike s poljsko reakcionarno vlado v Londonu in se pridružilo poljskemu osvobodilnemu odboru v Franciji. Dne 21. maja je »Društvo poljskih rezervnih oficirjev in veteranov« imelo sestanek v okraju Douaix, na katerem je sklenilo prekinitev zveze z londonsko poljsko skupino. Sestanek je soglasno sprejel sklep, ki pravi: »Člani društva okraja Douaix so sklenili, da se pridružijo poljskemu osvobodilnemu odboru v Franciji.« Izvoljeno je bilo novo predsedništvo društva. Razen tega so še sledeče organizacije prekinile s klasi reakcionarnih poljskih beguncev v Londonu in se pridružile poljskemu osvobodilnemu odboru v Franciji: »Društvo poljskih rezervnih oficirjev in veteranov« v okraju Neoux, »Društvo poljskih rezervnih oficirjev in veteranov« v okraju Pas de Calais, »Društvo poljskih rezervnih oficirjev in veteranov« v okraju Rouvrois in Pas de Calais. Razpuščen je bil »Poljski centralni borbni odbor«, ki ga je ustanovila londonska poljska klika. Veje te organizacije v okraju Slesson in Aisne so prekinile s poljsko begunsko »vlado« in se pridružile poljskemu osvobodilnemu odboru v Franciji. Podobne sklepe so sprejele tudi krajevne organizacije »Borbonskega odbora« v Polognyju in Calvadosu, kakor tudi »Društvo strelcev« v Nancyju.

Beograd, 3. junija. (Tanjug.) V Osičku je zaključen prvi tečaj za usposabljanje traktoristov iz okrajev Osijek, Slavonški Brod, Djakovo, Virovitica, Daruvar, Vukovar, Podravska Slatina, Donji Fiholjac in Našice. Tečaj je obiskovalo 60 učencev. Dobili so praktično in teoretično znanje za delo s traktorji.

Dokumenti našega boja

Osvobodilno gibanje na Koroškem

OF slovenskega naroda je od vsega početka imela v svojem programu osvoboditev tudi koroških Slovencev. Znala je zainteresirati za to vso Jugoslavijo, vse njene vodilne politične sile in osebe in našla razumevanje, kakršnega v predprilski Jugoslaviji nikdar ni bilo. V svojem nagovoru na dalmatinsko divizijo je tudi Tito z vso jasnostjo postavil našo zahtevo po Koroški. Med izjavami zadnjih dni je zopet Titova izjava 26. maja na Kongresnem trgu v Ljubljani tako jasna in odločna, kakor je ni podal še noben jugoslovanski politik v preteklosti.

Niso pa za osvoboditev koroških Slovencev krvaveli samo slovenski jugoslovanski partizani izven Koroške. Ob najtežjih pogojih, sistematičnem uničevanju vsega slovenskega in protinacističnega na Koroškem, ob do kraja izvedenem in vpeljanem nacističnem sistemu in terorju — Koroška je prišla pod nemški rajh že z Avstrijo marca meseca 1938 — so se po zgledu ostalih Slovencev začeli organizirati za oborožen odpor tudi koroški Slovenci.

Razumljivo je, da ne razpolagamo še z zadostnim gradivom, na podlagi katerega bi bilo mogoče napisati izčrpnijo zgodovino osvobodilnega gibanja in partizanstva na Koroškem. Dober poznavalec osvobodilne borbe na Koroškem, triletni borec na njenih tleh, inž. Žaucar, ceni število aktivistov in partizanov, Korošcev, na nič manj kakor 2000. Velika in zgovorna številka, kljub temu, da je precejšen del teh aktivistov in partizanov doma iz jugoslovanskega dela Koroške. Močan odstotek, nad 10, tega števila pa odpade na Avstrijce, ki so se pridružili slovenskim partizanom v skupni borbi proti naci-fašizmu. Iz te skupne borbe je raslo današnje neporušljivo zavezništvo med slovenskimi in avstrijskimi protifašisti.

Ivan Zupanc z Obirskega je bil prvi politični delavec in organizator odborov OF na Koroškem. Poleti 1942 so bili organizirani tako prvi krajevni odbori OF v Selah, na Obirskem, v Kortah, Železni Kaplji, Lobniku itd. Protinadarec naci-fašistov je bil strahovit. Okrog 100 aktivistov je bilo pozaprtih, 15 ustreljenih. Ivan Zupanc je kakor večina prvih aktivistov padel in sicer jeseni leta 1943.

Iz uničenja teh prvih organizacij OF na Koroškem se je rešil tudi Prušnik Karel iz Lobnika, prvi koroški partizan. Novembra meseca l. 1942 sta prišla na Koroško inž. Žaucar in aktivistka Letonija. Iz teh dveh, Prušnika in 14 radarjev je nastala nova politična in vojaška organizacija. Redno so začeli izdajati radio vesti ter jih pošiljati v Pliberk in celo v Celovec. V zimi 1942-43 so prezimili pod Pece. V tej zimi in še spomladi l. 1943 so začeli prihajati v partizane prvi dezertarji iz nemške vojske, doma iz okoliških vasi Železne Kaple. Organizirana je bila prva partizanska četa, ki je 16. III. 1943 izvršila prvo vojaško akcijo pri Jegerju nad Žitno vasjo. Ustrelili so Hauptmanna, uradnika »Deutsche Aussiedlungsgesellschaft«, nosilca uničevalnih nacističnih težav proti Slovincem v tem delu Koroške. Z njim je padel tudi njegov pomočnik, nekli oberlejtant, Madžar. Sledila je velika ljubka. V Železni Kapli,

Solčavi, Globasnici, Črni in Mežici so zbrali nacisti okrog 3000 ljudi. Vendar je četa prestala hajko brez večjih izgub ter je izšla iz nje moralno okrepljena. Število partizanskih borcev je začelo rasti. Ko je 4. aprila 1943 obiskal četo-poznejši komandant slovenske vojske Stane - generallajtnant Rozman, je mogel organizirati že prvi koroški bataljon in izvesti naslednji dan vojaško akcijo proti Mežici. Ustrelili so 4 gestapovce, izdajalce, in zaplenili veliko orožja. To je omogočilo pritegnitev in oborožitev nadaljnjih borcev. Izvajale so se razne akcije proti Selam in Borovljam: napadi na slabejše sovražne oddelke, patrole, avtomobile.

Na zapadno Koroško je prišel prvi politični delavec OF, Tomažič, pozimi leta 1942-43. Ustanovljeni so bili prvi odbori OF v Rožni dolini, v Borovljah in v Celovcu. Poleti 1943 je že bila izvedena vojaška akcija na Bistrico, na tovarno za akumulatorje, ki je bila za daljši čas onesposobljena za delo. Nacisti so začeli s preseljevanjem v večjem obsegu. Da se izognejo preselitvi je vstopilo v partizane še več Korošcev. Oktobra meseca 1943 je prišel na zapadno Koroško Prelovec — Ahac. Ustanovljen je bil Zapadni koroški odred.

Partizansko gibanje na Koroškem se je vedno bolj širilo. Doselej samostojni in brez medsebojne zveze nastopajoči odredi so se povežali ter je bila v tem času zajeta v osvobodilno gibanje že vsa Koroška južno od Drave, od Pece do Žiljske doline.

V začetku leta 1944 je vdrila ena partizanska četa že na severni breg Drave, v bližino Celovca. Nemci so

zbrali proti tej četi okrog 2000 SS-ovcev. Med Dravo in Vrbskim jezero so skozi 2 meseca storili vse, da bi to četo uničili. Zastonj. Iz te čete so nastale tri. Partizanom so se pridružili že nekateri Celovčani. Poleti 1944 so mogli aktivisti OF že v okolico Velikovca. Zaradi tesnejše povezave je bila organizirana grupa koroških odredov. Prve partizanske čete so vdrle čez Dravo na področje Savinjske planine. Tudi proti tem četam so organizirali nacisti velike sile: nad 5000 mož raznih vrst vojaštva. Pozimi l. 1944-45 je imela ena partizanska četa hude borbe tudi že na Osojskih Turah.

Z začetkom l. 1945 se že more trditi, da je bila zajeta v protifašistično osvobodilno gibanje in njegovo problematiko ločevanja duhov že vsa južna Koroška in da je seglo to gibanje že v njene severne predele. Spomladi l. 1945 so zlasti iz Borovlj prišli v partizanstvo številnejši delavci. Pred kapitulacijo so bile uničene nemško-nacistične postojanke v Slovenjem Plajberku, Bajdišah, pri Kališniku pod Šajdo, na Mrzlem vrhu. Zgodilo se je tisto, kar je povdarjal eden od vsrtrjskih govornikov na ustanovnem zborovanju Pokrajinskega narodno osvobodilnega odbora v Celovcu 16. maja, da so šele oprti na slovensko, jugoslovansko partizansko gibanje mogli uspešno razviti svojo aktivnost tudi avstrijski antifašisti in da je iz te skupne borbe zrastle zavezništvo, ki bo kljubovalo vsem poizkusom vzdrževati na Koroškem še dalje oblast ostankov naci-fašizma, njegovih poimagačev in pokroviteljev in ki je močan garant pravične rešitve koroškega vprašanja.

Samo fašizem je mogel tako barbarško uničevati človeška življenja. Ljubljanski škof pa je blagostovil roke, ki so s satansko hladnokrvnostjo nedolžnim žrtvam na mrtvišču vezale oči.

TASS o razmerah na Koroškem

Beograd, 3. jna. Dopolnilni agencije Tasa poročajo v brzobjavi, objavljeni v »Pravdi«, da je prišlo pred kratkim v Ljubljano zastopstvo Pokrajinskega narodno osvobodilnega odbora za slovensko Koroško. Odposlanci so prosili, da bi se koroško prebivalstvo zaščitilo pred nasiljem in grozovitostmi, ki jih morajo trpeti. Povedali so, da fašistični izmečki, od bivših SS-ovcev do jugoslovanskih Quislingov, katerim načeljuje krvnik slovenskega naroda Rupnik, katoliški škof Rožman in drugi, niso našli samo zavetja, temveč jim je bila dovoljena tudi svoboda delovanja na Koroškem. Mnogo SS-ovcev, Nedičevih tolovajev in belogardistov je vpoklicala britanska vojaška urava v policijo in orožništvo, ki sta bila ustanovljena na Koroškem. Pod zaščito te uprave izvršujejo nezastlane zločine proti avstrijskemu in zlasti slovenskemu prebivalstvu na Koroškem.

Osvobodilna fronta je prerodila slovensko ženo. Danes nam je v novi Titovi Jugoslaviji priznana popolna enakopravnost. Žene smo že v teku borbe dokazale, da smo res enakopravne, še bolj pa hočemo to pokazati s svojim delom pri obnovi naše domovine.

Tone Kajuh:

Ne klonimo tovariši!

Govore, da bo še bolj hudo, da bodo si klicali z gore v goro: »Človek, človek, si ostal? Rad bi ti roko podal!« Pa ne bo nikogar, da bi se odzval...

Pravijo, da bo tako... Mi ne verujemo v to! Jaz bom še ostal, ti boš še živel, ker ne more misel izpremeniti se v pepel.

Prav zato, tovariš, boš ostal, in z gora pošiljal boš pozdrav! Klical boš ljudem, mrtvim boš roko podal, živim pa se boš odzval!

Z njimi boš tovarišev ubilih, njine preoral!

Naloge naše propagande danes

V teku narodno osvobodilne borbe je naša propaganda v vseh svojih oblikah opravila veliko delo klub temu, da se je morala boriti z velikimi težkočami na vseh področjih. Težave, ki smo jih imeli zaradi ozkih tehničnih možnosti, se dajo primerjati težavam naših borcev, ki so goloroki trgali orožje okupatorju, učinek naše propagande pa lahko postavimo v vrsto takoj za učinkom orožja v partizanskih edinicah.

S prehodom v nove prilike po osvoboditvi so se nam odprle najširše možnosti propagande, predvsem pa nova in bogata tehnična sredstva: tiskarne, gledališča, kinematografi, godbni instrumenti, fotografija, radio, zborovalne dvorane, prometna sredstva itd. Najpomembnejša pa je brez dvoma neovirana možnost pristopa do ljudskih množic posebno tam, kjer naše ljudstvo ni imelo prilike seznanjati se z našo propagando in je sedaj prvič svobodno pričelo poslušati besedo resnice in željno prisluhnilo odkriti besedi.

Po vsebini in bistvu naša propaganda predstavlja nepretrgan razvoj in se danes ne postavlja na nove osnove. Toda povečano področje udeleževanja in nova tehnična sredstva, ki se nam stavljajo na razpolago, morajo na vsak način uploviti na njene oblike.

Glavna napaka naših odborov in drugih odgovornih za propagando je, da se v obilici možnosti, ki se jim danes nudijo na področju propagande, niso takoj znašli. Okostenelo vztrajanje pri starih, ozkih oblikah propagande ni morda posledica neznanja ali pomanjkljivosti

volje volje naših aktivistov, manjka jim le gibčnosti, da bi se prilagodili novim razmeram in vse možnosti izkoristili do največje mere.

Nekaj osnovnih misli je, ki nas morajo voditi pri organizaciji naše propagande v novih prilikah. Kakor povsod, tako moramo tudi tu pristopiti k delu s temeljito pripravljanim načrtom. Tak načrt je v današnjih pogojih še potrebnější kot doslej, ko si bil prisiljen posluševati se le onega načina, ki so ti ga skromna sredstva dovoljevala. Sistematično moramo izkoristiti vso raznolikost sredstev, ki so nam na razpolago, in se pri tem pogumno oprijemati nove tehnike.

Pri tem pa nastane nevarnost, da zapademo težnji po ceneni senzacionalnosti, ki nujno vodi v plehkost in razblinja naš propagandni smoter. Tu je še ena zahteva, ki nam jo stavi čas: doigniti moramo kakovost našega propagandnega dela. Če smo celo v ilegalnih razmerah dosegli pri našem delu visoko kvaliteto, nam bo to toliko lažje v svobodi: Raznolikost sredstev nam je ob pravilnem delu lahko v neprecenljivo pomoč.

Udariti moramo nov pečat vsemu narodnemu življenju. Zavedati se moramo, da ustvarjamo lik novega slovenskega človeka, da trebimo plevel in ostanke starega duha, ki ga je zapustila sovražna miselnost v našem ljudstvu, da presajamo izkušnje in duha narodno osvobodilne borbe v sleherni kotiček slovenske zemlje. Zato morajo prav vse oblike našega kulturnega, prosvetnega in propagandnega dela postati čim dovršenejša orodja za izpolnitev te naloge.

Preskrbovanje naših mest z živili je eno najvažnejših vprašanj vsega gospodarskega življenja

Beograd, 3. junija. (TANJUG): »Borba« prinaša članek pod zgoraj navedenim naslovom, v katerem med drugim pravi, da je preskrbovanje naših mest z živili predvsem danes eno izmed najvažnejših vprašanj vsega gospodarskega življenja naše države, ker je najtesneje povezano z našo gospodarsko obnovo. Od tega zavisi tudi uspeh današnjega boja, ki ga bojujejo naši narodi za zaščito in razširjenje pridobitev narodno osvobodilnega boja in za izgradnjo močne in ugledne države. Mnoge narodne oblasti še niso popolnoma razumele svojih nalog in niso zmožne zagotoviti preskrbe naših mest in vasi. To je razvidno tudi iz tega, da so cene, ki jih je predpisala zvezna vlada, izzvale pojav, da kmetje neradi prinašajo svoje proizvode na trg, ker nimajo česa kupiti z denarjem, katerega dobe za prodano blago. Zato je treba podvzeti take ukrepe, ki bodo zagotovili pravilno preskrbovanje trgov z živili. Treba je kmetom razložiti, da morajo danes dobivljati živila zato, da bodo prejeli dobili industrijske proizvode, katere potrebujejo. Narodno osvobodilni odbori so z nepravilnim razumevanjem odloka o cenah, ki ga je dala

vlada, povzročili, da so predpisane cene ali previsoke in onemogočajo preskrbovanje naših mest, ker so nepristopne revnim delavskim slojem, ki si ne morejo kupiti najpotrebnejših živil, ali pa so cene pretirano nizke, tako da kmetje in trgovci neotejo postaviti blaga na trg. Razen tega ne smemo misliti, da morajo biti cene v vseh krajih enake. Biti morajo določene sorazmerno s cenami živil, katerih cena je odvisna od proizvajalnih in prevoznih stroškov. Velika pomanjkljivost v Narodno osvobodilnih odborih je ta, da ne izvršijo takoj ukrepov za pravilno organizirano proizvodnjo in prevoz. Dolžnost naših aktivistov je, da pojasnijo ljudskim množicam, zlasti kmečkim, da se vsi ti ukrepi, ki od njih zahtevajo žrtve, izvajajo zato, da bi se čimprej izboljšal prav njihov položaj. Poslednje gospodarske konference, ki se vrše po vsej državi, so postavile vprašanje preskrbovanja naših mest z živili na prvo mesto. To je dokaz, da so organi narodne oblasti razumeli važnost preskrbe za vse gospodarstvo in predvsem za obnovo in razvoj naše industrije.

Prva okrožna konferenca SPŽZ v Celju

Preteklo nedeljo so se zbrale vse ženske celjskega okrožja na svoje prvo svobodno zborovanje. Prišle so od vseh strani, polne navdušenja in sreče, da se lahko oberejo pod slovensko zastavo in se spoznajo med seboj. Pripravile so se, da izpovedo vse težave na terenu in se o njih porazgovorijo. Pripravile so se tudi za posvetovanje glede II. kongresa SPŽZ v Ljubljani in kongresa AFŽ v Beogradu.

Zborovanje je trajalo ves dan. Dopolnilne so referenti razložili politični položaj, naloge žene v obnovi porušene domovine in njihovo aktivizacijo. Ko je bilo govora o Trstu in Koroški, so žene navdušeno vzklizkale in zahtevale pravice, dosežene v naši štiriletni krvavi borbi. Videli si, da so žene našega časa dobro poučene o političnem stanju. Tovariš Vidčnik, župnik, pa je povedal, da danes umetnik ne bo slikal slovensko ženo kot sključeno trpinico brez volje, temveč ženo z visokim čelom in jasnimi očmi, ki gleda na svet, kakršen je v resnici, in boče z lastno voljo in delom doseči svoje in narodne pravice.

Popoldne pa so žene poročale o svojem delu v posameznih krajih in okrajih. Naša žena dela povsod, toda zgornje-savinjski in kozjanski ženi se mora dati še posebno priznanje. Tam so razne fašistične bande opustošile polja, pobrale živila in požgale cele vasi. Žene pa so takoj pristopile k delu in danes ta dva najbolj izčrpana predela Stajerske že zbirata proizvodilne prispevke v hrani za naše bolnice. Pa tudi na političnem polju žene ne zastojaajo, temveč se zbirajo na sestanke in proučujejo politična vprašanja. Pred leti bi se marsikdo čudil, če bi slišal preprosto kmečko in delavsko ženo tako govoriti, kakor sta govorili na tem zborovanju. Slovenska žena se zaveda enakopravnosti, ki si jo je priborila.

Po razgovorih in diskusiji so tovarišice iz Laškega v spremljavi oster zapele nekaj pesmi, v čast ženam-mataram partizanov pa sta dve tovarišici deklamirali Kajuhovo »Kje si matič in pesem tovarišice Staše »Vrnem se, mama«.

Nato so bile izvoljene delegatke za II. kongres SPŽZ v Ljubljani. Veselo in

ponosno so delegatke sprejele to izvolitev. Vse pa so obljubile, da se bodo z vso vnemo pripravljale na kongres, četudi jim ni dana možnost, da bi se ga udeležile. Slaša.

Iz kongresne pisarne

Kongres Antifašistične fronte žena Jugoslavije se bo vršil od 16. do 18. t. m. v Beogradu. Delegatke za ta kongres bodo voljene na Drugem kongresu SPŽZ, ki se bo vršil dne 9. in 10. junija 1945 v Ljubljani.

Vsa okrožja opozarjamo, da morajo imeti delegatke za II. kongres SPŽZ drugačne dovolilnice, kakor vse ostale udeležanke.

Naš II. kongres je za nas svečan praznik. Na tem kongresu bomo zbrane vse Slovenke, tudi Primorke in Korošice. Dajmo poudarka temu prazniku tudi na zunanji. Vse Slovenke, ki imajo narodne noše, naprosamo, da se v njih udeležijo kongresa.

Partizanskim materam! Pridite na naš kongres vse, čeprav vas odbori Osvobodilne fronte ne bodo posebej vabili. Vsem Okrožnim odborom OF! Delegatke in vse udeležanke naj pridejo na II. kongres izključno le v skupinah. Svoje prihode javljajte naprej. Vsaka delegatka in vsaka skupina naj ima svojega vodnika, eden pa naj odgovarja za vse. Ob prihodu v Ljubljano naj se javijo na javkah, ki bodo postavljene ob blokih in avtobusnih ter železniških postajah. Opozarjamo, da si morajo prevoze prekrbeti okrožja sama. Okrožne odbore prosimo, naj nam hitro pošljejo karakteristike žena, ki jih predlagajo za odlikovanja. Delegatke za kongres volite na Okrožnih konferencah.

Vse ljubljanske trgovce vlnudno vabimo, da okrase v kongresnih dneh svoja izložbena okna v narodnem slogu.

Po dogovoru z Mestnim OF odborom naprosamo vse one moči, ki so bile zaposlene po rajonih kot organizatorji ali vodje pri protifašistiški zaščiti (razen Rdečega križa Slovenije), da so javijo v kongresni pisarno SPŽZ, Miklošičeva 22/L.

